

USTALENIA KOMISJI

d/s przyczyn i okoliczności katastrofy budowlanej gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 Odolanów–Gustorzyn, zaistniałej w dniu 14 listopada 2013 roku w miejscowości Janków Przygodzki, w gminie Przygodzice, powołanej przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

Poznań, 22 stycznia 2014 r.

Spis treści

- I. Dane o miejscu i obiekcie katastrofy.
- II. Przebieg postępowania w zakresie ustalenia okoliczności i przyczyn katastrofy.
- III. Ustalenia z prac Komisji.
- IV. Stanowisko Komisji w sprawie ustalenia przyczyn i okoliczności katastrofy budowlanej gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 Odolanów–Gustorzyn, zaistniałej w dniu 14 listopada 2013 roku, w miejscowości Janków Przygodzki, w gminie Przygodzice.
- V. Przyczyny katastrofy na rurociągu DN500.
- VI. Zalecenia.

I. Dane o miejscu i obiekcie katastrofy.

Gazociąg wysokiego ciśnienia o konstrukcji stalowej, o średnicy 508 mm i grubości ścianki 8 mm, spawany na styk, izolowany fabrycznie, ułożony w gruncie, Odolanów–Adamów, oddany protokołem odbioru końcowego nr 1/77 z dnia 30 czerwca 1977 roku **(w dalszej części sprawozdania opisywany: gazociąg DN500)**. Długość gazociągu 84,856 km.

Budowa gazociągu zrealizowana została w oparciu o decyzję administracyjną z dnia 29 listopada 1976 roku, l.dz. AB/9-R+P/9+10+24+45+55/598/76/3, wydaną przez Wojewódzki Zarząd Rozbudowy Miast i Osiedli Wiejskich z siedzibą - Al. Wolności 8, 62-800 Kalisz, zgodnie z Informacją o terenie, wydaną dnia 8 września 1976 roku, l. dz. AB/9-I/10/24/598/76 przez Wojewódzki Zarząd Rozbudowy Miast i Osiedli Wiejskich Al. Wolności 8, 62-800 Kalisz w związku z wystąpieniem Wielkopolskich Zakładów Gazownictwa i Górnictwa Nafty i Gazu w Poznaniu z dnia 1 września 1976 roku dotyczącym wydania informacji dla projektowanego gazociągu na terenie Odolanów–Adamów.

Warunki dla projektowanego gazociągu ustalono zgodnie z uproszczonymi planami zagospodarowania Gmin: Odolanów, Przygodzice, Ostrów Wielkopolski, Skalmierzyce, Dobrzec, Bilzanów, Żelazków i Ceków oraz planami ogólnymi zagospodarowania miast Ostrowa Wielkopolskiego i Kalisza zgodnie z wnioskiem zakładającym przebieg gazociągu DN500 – ze strefą ochronną do 35 m po obu stronach osi:

- ustalono, iż mogą być wykorzystane tereny oznaczone w załączniku /.../ położone w obrębie województwa kaliskiego – stanowiące w zasadzie własność prywatną, a przeznaczone w planach pod użytki rolne z zachowaniem istniejących siedlisk.

W dniu 14 listopada 2013 roku, o godzinie 13.35, Zakład Gazowniczy w Kaliszu otrzymał zgłoszenie od mieszkańców Jankowa Przygodzkiego o pożarze gazociągu. W następstwie tego, o godz. 13.40, Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. (operator gazociągu DN500) podjął - poprzez swoją Terenową Jednostkę Eksploatacji w Kaliszu - działania związane z ograniczeniem skutków zaistniałej katastrofy budowlanej.

Do godz. 14.30 zasilanie wszystkich stacji wysokiego ciśnienia przełączono na równoległy gazociąg DN400 i tym samym odcięto miejsce katastrofy od zasilania w gaz ziemny, zapewniając przy tym ciągłość zasilania odbiorców w okolicy miejsca katastrofy budowlanej.

Równolegle, oddziały Policji i Państwowej Straży Pożarnej prowadziły akcję ratunkową i zabezpieczającą miejsce katastrofy budowlanej.

Katastrofa opisanego gazociągu DN500 wystąpiła podczas wykonywania robót budowlanych w ramach inwestycji budowlanej: „Gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia DN700, MOP 8,4MPa relacji Gustorzyn-Odolanów: Etap II Turek-Odolanów, na terenie województwa wielkopolskiego o długości 85,3 km – odcinek od granicy gminy Przykona z gminą Turek do działki nr 1034 w obr. Glińnica, gm. Odolanów” objętej decyzją Wojewody Wielkopolskiego o pozwoleniu na budowę i zatwierdzającą projekt budowlany z dnia 25 kwietnia 2012 r., nr 144/12, sygn. IR.V-5.7840-444/11 **(w dalszej części sprawozdania opisywany: gazociąg DN700)**.

Katastrofie budowlanej uległ fragment użytkowanego gazociągu DN500, położony w bezpośrednim sąsiedztwie wykonanego wykopu pod nowy gazociąg DN700 (*projektowe odległości w poziomie w tej lokalizacji pomiędzy osiami to ok. 4m, zmienne na równoległej trasie ich przebiegów*), na odcinku pomiędzy punktami załamania jego trasy od Pz6_102 do Pz6_103, w pobliżu skrzyżowania gazociągów z ul. Ostrowską w Jankowie Przygodzkim.

Katastrofa budowlana polegała na niekontrolowanym przemieszczeniu użytkowanego gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 w kierunku do wykonanego wykopu pod gazociąg DN700 i rozszczelnieniu gazociągu w miejscu spawanego złącza.

II. Przebieg postępowania w zakresie ustalenia okoliczności i przyczyn katastrofy.

Postępowanie w sprawie ustalenia przyczyn i okoliczności katastrofy budowlanej gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 Odolanów–Gustorzyn, powstałej w dniu 14 listopada 2013 roku w miejscowości Janków Przygodzki w gminie Przygodzice prowadził zgodnie z przepisem art. 74 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1409; dalej Prawo budowlane) Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego.

W dniu 15 listopada 2013 roku Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego na podstawie art. 76 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane powołał postanowieniem WIT.775.1.2013.KKM Komisję, w skład której weszli pracownicy Wojewódzkiego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Poznaniu, Wójt Gminy Przygodzice, oraz specjalista ds. gazownictwa z Politechniki Poznańskiej.

Skład Komisji:

1./ Przewodniczący – Jerzy Witczak

Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego,

2./ Z-ca przewodniczącego – Tomasz Buczkowski

Z-ca Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego,

3./ Członkowie Komisji:

- prof. dr hab. inż. Tomasz Dobski – Profesor Politechniki Poznańskiej,
specjalista ds. gazownictwa,
- Krzysztof Rasiak – Wójt Gminy Przygodzice,
- Katarzyna Zgrabczyńska – Naczelnik Wydziału Inspekcji Technicznej
w Wojewódzkim Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Poznaniu,
- Marek Podobiński – ekspert nadzoru budowlanego w Wojewódzkim
Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Poznaniu.

Komisja rozpoczęła prace w dniu 15 listopada 2013 roku i w wyniku jej prac podjęte zostały następujące działania:

1. Członkowie Komisji przeprowadzili oględziny terenu katastrofy: w godzinach nocnych podczas prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej oraz po jej zakończeniu (*na tą okoliczność sporządzono przy udziale przedstawicieli: inwestora budowy gazociągu DN700 i operatora gazociągu DN500 protokół z dnia 15 listopada 2013 r. znak WIT.775.1.1.2013, do którego załączono dokumentacją fotograficzną miejsca katastrofy budowlanej i pobliskiego terenu*).
2. Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego w dniu 15 listopada 2013 r. wydał decyzję znak WIT.775.1.2013.KKM, w której nakazał Operatorowi Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. - jako zarządcy obiektu budowlanego - zabezpieczenie miejsca katastrofy oraz obiektu budowlanego, który uległ katastrofie tj. gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 Odolanów–Gustorzyn w miejscowości Janków Przygodzki, w gminie Przygodzice, uporządkowanie terenu oraz zinwentaryzowanie przyzmy odkładu gruntu z wykopu, zlokalizowanych po stronie gazociągu DN 500.
3. Postanowieniem z dnia 15 listopada 2013 r., znak sprawy WIT.7740.20.2013.KKM Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego wstrzymał inwestorowi, Operatorowi Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., prowadzenie robót budowlanych związanych z budową gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia DN700, MOP 8,4MPa relacji Gustorzyn-Odolanów, na odcinku związanym z katastrofą budowlaną, tj. pomiędzy punktami załamania trasy gazociągu Pz6_99 i Pz6_105.
4. Podczas posiedzenia Komisji w dniu 18 listopada 2013 r. zapoznano powołanego do Komisji specjalistę ds. gazownictwa – prof. dr hab. inż. Tomasza Dobskiego z dokumentacją projektową budowanego gazociągu DN700, dokumentacją fotograficzną miejsca katastrofy budowlanej. Ponadto ustalono sposób działania Komisji oraz zakres dalszych jej prac.

5. W dniu 18 listopada 2013 r. przewodniczący Komisji uzgodnił z Zastępcą Prokuratora Okręgowego w Ostrowie Wielkopolskim możliwość korzystania z dokumentów budowy zabezpieczonych przez Prokuraturę, oraz możliwość korzystania z opinii i ekspertyz zleczanych i będących w posiadaniu Prokuratury.
6. W dniu 21 listopada 2013 r. Komisja otrzymała z Prokuratury Okręgowej w Ostrowie Wlkp. zabezpieczoną dokumentację budowy gazociągu DN700: kopię dziennika budowy nr 396/12 tom II, plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a także wstępne wyniki badań radiograficznych uszkodzonego złącza spawanego.
7. W dniu 25 listopada 2013 r. przewodniczący Komisji wystąpił do Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu o przekazanie informacji na temat podejmowanych działań i poczynionych ustaleń związanych z katastrofą budowlaną.
8. W dniu 25 listopada 2013 r. przewodniczący Komisji zlecił prof. dr hab. inż. Tomaszowi Dobskiemu wykonanie opinii-ekspertyzy technicznej wyjaśniającej między innymi: przyczyny uszkodzenia gazociągu, wskazanie czynnika mogącego spowodować zapłon gazu oraz innych czynników związanych z zaistniałą katastrofą budowlaną.
9. W dniu 29 listopada 2013 r. Komisja uzyskała od inwestora budowy dodatkową dokumentację techniczną budowy gazociągu DN700, tj. projekt wykonawczy, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych.
10. W dniu 2 grudnia 2013 r. Komisja otrzymała z Prokuratury Okręgowej w Ostrowie Wielkopolskim geodezyjny szkic lokalizacyjny miejsca katastrofy budowlanej, zaistniałej w dniu 14 listopada 2013 r. w Jankowie Przygodzkim,
11. W dniach: od 2 grudnia 2013 roku do 7 stycznia 2014 roku, Komisja przesłuchiwała w charakterze świadków:
 - Patryka Kałużnego – kierownika budowy,
 - Jacka Pawłowskiego – inspektora nadzoru inwestorskiego,

- Mikołaja Kujawińskiego – inżyniera budowy,
- Jacka Osiewała – projektanta współprojektującego projekt budowlany,
- Waldemara Olejniczaka – przedstawiciela Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Poznaniu Dział Inwestycji Strategicznych, posiadającego pełnomocnictwo do reprezentowania inwestora w sprawach budowy gazociągu przesyłowego DN700,
- Wojciecha Łojewskiego – przedstawiciela Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Poznaniu – jako przedstawiciela zarządcy i operatora gazociągu przesyłowego DN500.

Zeznania świadków zostały zaprotokółowane, do niektórych zostały załączone dodatkowe dowody przedstawione przez świadków, *m.in.* „Opinia poprawności wykonania złącza spawanego, który uległ rozerwaniu na rurociągu gazowym w Jankowie Przygodzkim” sporządzona na zlecenie ZRUG Sp. z o.o. przez Centrum Działalności Inżynierskiej „inSIMP” Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich, *polecenie wykonania pracy niebezpiecznej dla budowy gazociągu DN700 Gustorzyn-Odolanów wraz z instrukcją wykonania prac niebezpiecznych w rejonach czynnych sieci urządzeń gazociągowych 01/11/2012/G, szkic geodezyjny położenia rury ochronnej na skrzyżowaniu gazociągu DN700 z ul. Ostrowską w Jankowie Przygodzkim.*

12. W dniu 16 grudnia 2013 r. w siedzibie WINB w Poznaniu Komisja odbyła kolejne posiedzenie w pełnym składzie.
13. W dniu 18 grudnia 2013 r. wpłynęły do Komisji kopie protokołów kolejnych badań radiograficznych, dotyczące spoin gazociągu DN500 przebiegającego przez miejscowość Janków Przygodzki, wykonane na zlecenie Prokuratury Okręgowej w Ostrowie Wielkopolskim.
14. W dniu 19 grudnia 2013 r. przewodniczący Komisji wystąpił do Urzędu Dozoru Technicznego Oddział w Poznaniu o wyrażenie opinii w zakresie uzyskanych badań i opracowań, związanych z poprawnością wykonanego doczołowego złącza spawanego rurociągu DN500.

15. W dniu 23 grudnia 2013 r. wpłynęła do przewodniczącego Komisji relacja Z-cy Dyrektora Oddziału Poznań Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Pana Wojciecha Łojewskiego o podejmowanych czynnościach i wykonywanych robotach zabezpieczających, wynikających z nakazów decyzji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego z dnia 15 listopada 2013 r.,
16. W dniu 29 grudnia 2013 r. prof. dr hab. inż. Tomasz Dobski przedstawił dla Komisji opinię-ekspertyzę w zakresie prawdopodobnych przyczyn i przebiegu uszkodzenia gazociągu DN500,
17. W dniu 31 grudnia 2013 r. inwestor budowy gazociągu DN700 przedłożył przewodniczącemu Komisji informację o podjętych przez inwestora działaniach, mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa wykonywanych robót budowlanych związanych z budową gazociągu DN700 Gustorzyn-Odolanów,
18. W dniu 7 stycznia 2014 r. wpłynęła do Komisji opinia Urzędu Dozoru Technicznego Oddział w Poznaniu z dnia 3 stycznia 2014 r. sygn.19-DO-4106-125/2013 dotycząca badań i jakości spawu w miejscu rozszczelnienia gazociągu DN500,
19. W dniu 8 stycznia 2014 roku Prokuratura Okręgowa w Ostrowie Wielkopolskim przekazała opinię sporządzoną przez Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu z dnia 23 grudnia 2013 r. nr HE-5480-6193/2013 z przeprowadzonych badań kryminalistycznych z zakresu badań mechanoskopijnych oraz informacje świadków dotyczące odsłonięcia gazociągu DN500 przed zaistnieniem katastrofy budowlanej.
20. W dniu 20 stycznia 2014 r. odbyło się końcowe robocze posiedzenie Komisji, podczas którego omówiono ostateczne stanowisko w sprawie ustalenia przyczyn katastrofy budowlanej gazociągu DN500. Ponadto ustalono, iż kończące ustalenia Komisji zostaną podpisane przez członków Komisji w dniu 22 stycznia 2014 r.

III. Ustalenia prac komisji:

1. Na podstawie oględzin w miejscu katastrofy, usytuowania koparki oraz opinii HE-5480-6193/2013 z przeprowadzonych badań kryminalistycznych z zakresu badań mechanoskopijnych wykonanych w Laboratorium Kryminalistycznym KWP w Poznaniu, Komisja wyklucza uszkodzenie gazociągu spowodowane bezpośrednim kontaktem koparki z gazociągiem DN500. Z uzyskanych badań mechanoskopijnych śladów wgnieceń na powierzchni zewnętrznej rury oznaczonej numerem „II” i łyżki koparki wynika, że wielkość i kształt zębów łyżki koparki nie odpowiada wielkością i kształtom wgnieceń na zewnętrznych powierzchniach badanej rury. Możliwe jest, że stwierdzone ślady wgnieceń na rurze mogły powstać w trakcie produkcji, transportu lub podczas montażu tej rury.
2. Zgodnie z w/w opinią HE-5480-6193/2013 z przeprowadzonych badań kryminalistycznych z zakresu badań mechanoskopijnych, rozdzielenie – rozerwanie spoiny nastąpiło od strony skarpy usypanej ziemi, przy której leżała rura, w kierunku wykopu – wyrobu ziemi, na skutek naporu ziemi na połączone rury gazociągu.
3. Na podstawie zeznań świadków uzyskanych z prokuratury Komisja ustaliła, iż przynajmniej w godzinach przedpołudniowych poprzedzających katastrofę budowlaną, użytkowany gazociąg DN500 został odsłonięty od strony wykopu pod nowo układany gazociąg DN700.
Powyższe ustalenie jest istotne w zaistniałej statyce realizowanych prac ziemnych.
4. Na podstawie: protokołu badań radiograficznych nr 700/13 wykonanych przez DE-TECH Elżbieta Dobieżyn, opinii technicznych sporządzonych przez: prof. dr hab. inż. Tomasz Dobskiego, Centrum Działalności Inżynierskiej „inSIMP”, Urząd Dozoru Technicznego Oddział w Poznaniu oraz sprawozdania z badań nr 705/13 sporządzonej przez DE-TECH Elżbieta Dobieżyn, Komisja ustaliła, iż złącze spawane, w którym nastąpiło rozszczelnienie gazociągu, z uwagi na wykazane nieprawidłowości spawalnicze, nie spełniało obowiązujących norm.

5. W oparciu o wyjaśnienia uzyskane w trakcie prowadzonego postępowania oraz dokumentację techniczną obiektu budowlanego Komisja przeprowadziła analizę prawidłowości prowadzonych robót budowlanych związanych z budową nowej nitki gazociągu wysokiego ciśnienia Gustorzyn-Odolanów DN700, na odcinku pomiędzy punktami załamania trasy od Pz6_102 do Pz6_103, tj. w obrębie zaistniałej katastrofy budowlanej użytkowanego gazociągu DN500.

Sposób prowadzenia robót budowlanych związanych z budową nowej nitki gazociągu wysokiego ciśnienia DN700 został określony przez projektantów obiektu budowlanego w projekcie wykonawczym i specyfikacjach technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych. Wytyczne do wykonywania robót ziemnych związanych z wykopem pod gazociąg DN700 podano w specyfikacji liniowej etapu II budowy gazociągu. Określono tam, iż roboty ziemne należy wykonywać w oparciu o przepisy i wymagania zawarte w rozdziale 10 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, a same wykopy wykonywać zgodnie z projektem wykonawczym i Polskimi Normami. Ponadto podano dodatkowe wytyczne charakteryzujące sposób prowadzenia robót budowlanych, tolerancje wymiarowe i opisano działania związane z kontrolą, badaniami i odbiorem robót budowlanych.

W wyniku przeprowadzonej analizy Komisja ustaliła, iż wykop liniowy pod gazociąg DN700, na odcinku, w którym nastąpiła katastrofa gazociągu DN500 został znacząco powiększony w przekroju poprzecznym oraz przegłębiony, w efekcie czego nastąpił wzrost kubatury odkładu mas ziemnych, które zostały odłożone w pasie robót ziemnych, nad czynnym gazociągiem DN500.

W zakresie odkładu gruntu stwierdzono naruszenie wskazanych przez projektantów w specyfikacji linowej odległości składowania urobku od krawędzi skarpy wykopu (1,0m – wynikająca z pkt. 6.2.5 Roboty ziemne Szczegółowej specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót –

Etap II, część liniowa) oraz wysokości samego odkładu gruntu (*do 2m – wynikająca z przepisu pkt. 3.4.7.3 wskazanej przez projektanta normy PN-B-06050:1999 Geotechnika. Roboty ziemne. Wymagania ogólne*).

Dwie inwentaryzacje geodezyjne wykopu oraz składowanego odkładu gruntu z dnia 15 listopada 2013 r. (*sporządzone przez odrębne osoby*) wykazują, że wysokość składowanego odkładu gruntu była przekroczona 2-u krotnie i przekraczała 4m wysokości, a grunt składowany był bezpośrednio przy koronie skarpy wykopu.

Odkład urobku z wykopu zgromadzono w sposób, który w ocenie komisji spowodował znaczące oddziaływania mas ziemnych na czynny, odkryty jednostronnie gazociąg DN500.

W związku z tym, iż jak wskazują dowody z zeznań osób trzecich przebywających w dniu 14 listopada 2013 r. w lokalizacji późniejszej katastrofy, gazociąg DN500 został od strony wykonanego wykopu odkryty i utracił podparcie boczne, osuwisko zgromadzonego gruntu z wykopu spowodowało przemieszczenie gazociągu w kierunku do wykopu pod nowobudowany gazociąg DN700.

Poza tym, jak wynika z uzyskanych przez Komisję wyjaśnień, podczas prowadzenia robót budowlanych na w/w odcinku nastąpiły zmiany w zakresie sposobu wykonania przejścia poprzecznego gazociągu pod ul. Ostrowską w Jankowie Przygodzkim.

W tym zakresie projekt wykonawczy przewidywał wykonanie komory przeciskowej, ubezpieczonej stalową ścianką Larsena 600 (pograżonej na głębokość 8 m od poziomu terenu), która miała stanowić zabezpieczenie tych robót. Z wykonania tej komory zrezygnowano, a mogłaby ona stanowić częściowe zabezpieczenie skarpy wykopu na odcinku 8m w bliskim sąsiedztwie miejsca katastrofy budowlanej.

Reasumując, w wyniku przeprowadzonej analizy komisja stwierdza, iż roboty budowlane związane z wykonywaniem wykopu pod gazociąg DN700 były prowadzone w sposób niezgodny z zatwierdzonym projektem wykonawczym, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót

budowlanych, planem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz instrukcją wykonywania prac niebezpiecznych, opracowanymi dla przedmiotowej budowy i miały wpływ na zaistnienie katastrofy budowlanej.

6. Na podstawie przeprowadzonych przesłuchań świadków ustalono, iż od godz. 10 w dniu 14 listopada 2013 r. do zaistnienia katastrofy budowlanej gazociągu DN500 tj. do godz. 13.30, na odcinku prowadzonych robót budowlanych, w których obszarze wystąpiła katastrofa budowlana nie znajdowały się osoby odpowiedzialne, zgłoszone do operatora gazociągu w opracowanej i zatwierdzonej instrukcji wykonania prac niebezpiecznych w rejonach czynnych sieci i urządzeń gazociągowych 01/11/2012/G, tj. przesłuchanych w charakterze świadków kierownika budowy i inżyniera budowy.

Zgodnie z pkt. 8.8 tejże instrukcji *„w przypadku, gdy konieczne jest prowadzenie robót w bezpośredniej bliskości elementów sieci gazowej, należy przedsięwziąć następujące kroki: zapewnienie stałej kontroli osoby posiadającej odpowiednie kwalifikacje sprawującej nadzór nad prawidłowym przebiegiem prac biorąc odpowiedzialność za bezpieczeństwo na obszarze objętym robotami”*.

Poza tym, bezpośrednio nadzorujący roboty budowlane inżynier budowy nie posiadał uprawnień do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych.

Zdaniem Komisji, ilość osób nadzorujących prowadzone roboty budowlane związane z wykonaniem nowego gazociągu DN700 (*w związku z wieloma lokalizacjami prowadzonych robót budowlanych*) **nie była w stanie zapewnić bezpieczeństwa podczas wykonywanych prac, szczególnie w rejonie zbliżeń do istniejącego gazociągu DN500.**

IV. Stanowisko Komisji w sprawie ustalenia przyczyn i okoliczności katastrofy budowlanej gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 Odolanów – Gustorzyn, zaistniałej w dniu 14 listopada 2013 roku w miejscowości Janków Przygodzki, w gminie Przygodzice.

Analiza dokumentów zebranych podczas prac komisji, przesłuchań świadków, przedstawionych ekspertyz sporządzonych przez biegłych, opinii przedstawionej przez UDT oraz własna ocena sposobu prowadzenia robót budowlanych związanych z wykonaniem gazociągu DN700 Gustorzyn-Odolanów wskazuje, iż w wyniku prowadzonych robót budowlanych związanych z wykonaniem wykopu pod gazociąg DN700 nastąpiło oddziaływanie niewłaściwie składowanego urobku na odsłonięty podczas prowadzenia robót niezabezpieczony użytkowany gazociąg DN500.

Przy wykonywaniu tych robót naruszono przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisy przywołane w projekcie wykonawczym.

Niewłaściwe wykonanie robót ziemnych i składowanie urobku z wykopu to jedna z przyczyn katastrofy, gdyż drugą stanowi wadliwie wykonany spaw na połączeniu doczołowym rur gazociągu DN500 w roku 1977. Pozyskane bowiem przez Komisję analizy spawu oceniają go jako wadliwy, a samo złącze pozaklasowe, nie dopuszczalne w konstrukcjach inżynierskich.

V. Przyczyny katastrofy na rurociągu DN 500.

W ocenie Komisji wystąpiły dwie współzależne od siebie przyczyny katastrofy:

- 1. Parcie niewłaściwie i zbyt wysoko zgromadzonych mas ziemnych na odkryty podczas prowadzenia robót budowlanych i niezabezpieczony gazociąg DN500, w efekcie czego nastąpiło obsunięcie skarpy wraz z gazociągiem DN500 do wykonanego pod gazociąg DN700 wykopu.**
- 2. Rozszczelnienie – przerwanie gazociągu DN500 w miejscu wadliwie wykonanego *Inie dopuszczalnego w konstrukcjach inżynierskich* spawu czółowego na gazociągu DN500.**

VI. Zalecenia.

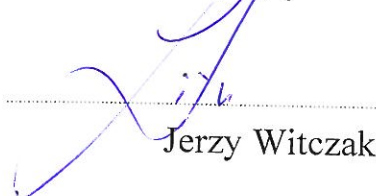
Mając na uwadze powyższe ustalenia, Komisja widzi uzasadnioną potrzebę podjęcia przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego następujących działań:

- *w zakresie odcinka gazociągu DN700, przy którym nastąpiła katastrofa budowlana gazociągu DN500, wystąpić do inwestora o zmiany w technologii wykonywania robót budowlanych na tym odcinku,*
- *w odniesieniu do pozostałych realizowanych odcinków gazociągu DN700, z uwagi na tę samą technologię wykonywania robót budowlanych (jak w przypadku odcinka opisanego powyżej), wstrzymać prowadzenie tychże robót budowlanych do czasu przedłożenia bezpiecznej technologii ich realizacji,*
- *zobowiązać operatora gazociągu DN500 - Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. do przedłożenia ekspertyzy w zakresie poprawy bezpieczeństwa jego użytkowania, w szczególności z powodu stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących występujących na nim spawów, a także sprawności zaworów odcinających dopływ gazu w zespołach zaporowo-upustowych.*

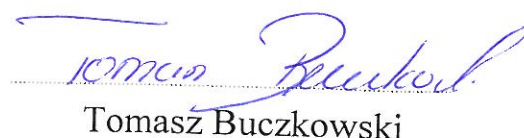
- zobligować Powiatowych Inspektorów Nadzoru Budowlanego o zakresie działania pokrywającym się z trasą przebiegu kolektora DN500 do rozpoznania zagadnienia przestrzegania obowiązujących stref wokół kolektora DN500.

- poinformować Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego o niniejszych ustaleniach a w szczególności o zagrożeniu, jakie może stanowić użytkowanie gazociągu DN500 na obszarach leżących poza właściwością miejscową Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

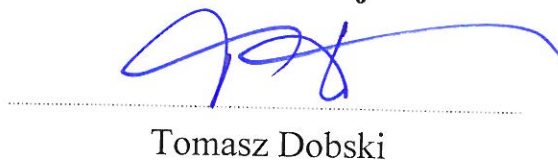
Przewodniczący Komisji:

Jerzy Witczak

Z-ca Przewodniczącego Komisji:

Tomasz Buczkowski

Członkowie Komisji:

Tomasz Dobski

Krzysztof Rasiak

Katarzyna Zgrabczyńska

Marek Podobiński

Otrzymują:

1. Wojewoda Wielkopolski
2. Prokuratura Okręgowa w Ostrowie Wielkopolskim
3. Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego
4. Urząd Wojewódzki w Poznaniu
Wydział Infrastruktury i Rolnictwa
5. Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim
6. Wójt Gminy Przygodzice
7. Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.
8. wykonawca robót: ZRUG Spółka z o.o.
9. WINB w Poznaniu (2egz.)